

ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ

Η Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που ψηφίστηκε στο Άμστερνταμ το 1997 και τέθηκε σε ισχύ το 1999, υπάγει τη μεταναστευτική πολιτική στη σφαίρα αρμοδιότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 63, παράγραφοι 3 και 4).

«3) Το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 67, εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ, θεσπίζει μέτρα περί μεταναστευτικής πολιτικής, στους ακόλουθους τομείς:

α) προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής και προδιαγραφές διαδικασιών σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν θεωρήσεις και άδειες διαμονής μακράς διάρκειας, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποσκοπούν στην επανένωση οικογενειών,

β) παράνομη μετανάστευση και παράνομη διαμονή, συμπεριλαμβανομένου του επαναπατρισμού παρανόμως διαμενόντων·

4) μέτρα που καθορίζουν τα δικαιώματα και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοοι τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος, δύνανται να διαμένουν σε άλλα κράτη μέλη».

Η ευθύνη για την ανάπτυξη της πολιτικής εντάχθηκε στον «πρώτο πυλώνα» με πρόγραμμα δράσης για τη σταδιακή δημιουργία χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΑΜΠΕΡΕ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατέληξε στο Τάμπερε της Φινλανδίας το 1999 σε μία σειρά συμπερασμάτων στο θέμα της μετανάστευσης, μεταξύ των οποίων ήταν και η ανάγκη μίας κοινής προσέγγισης, που θα εξασφαλίζει την κοινωνική ένταξη των μεταναστών που διαμένουν νόμιμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Επιπλέον τονίστηκε, ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να εξασφαλίσει τη δίκαια μεταχείριση υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια ενός κράτους μέλους. Μια πιο σθεναρή πολιτική ένταξης πρέπει να στοχεύει στην παροχή δικαιωμάτων και υποχρεώσεων αντιστοίχων με εκείνες των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς επίσης να καταπολεμά τις διακρίσεις στην οικονομική, κοινωνική και πολιτισμική ζωή και να λαμβάνει μέτρα κατά της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

Στα συμπεράσματα του Τάμπερε θεμελιώνονται οι προτάσεις που υπέβαλε η Επιτροπή για τη θέσπιση κοινού νομοθετικού πλαισίου σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών, όπως επιτάσσει το άρθρο 63 της Συνθήκης του Άμστερνταμ. Σημαντικό σημείο αναφοράς αποτελεί σ' αυτό το πλαίσιο και ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς οι περισσότερες διατάξεις του είναι εφαρμοστέες σε όλα τα πρόσωπα ανεξαρτήτως της εθνικότητάς τους. Η διακήρυξη του Χάρτη, το Δεκέμβριο του 2000, απετέλεσε έτσι σημαντικό ορόσημο στον καθορισμό του νομικού πλαισίου, ενώ αποφασιστική σημασία όσον αφορά το καθεστώς του Χάρτη στη νέα ευρωπαϊκή Συνθήκη θα έχουν τα πορίσματα της Συνέλευσης για το μέλλον της Ευρώπης.

ΕΝΤΑΞΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ

Κατά της ξενοφοβίας και του ρατσισμού το Συμβούλιο ενέκρινε στις 15 Ιουλίου του 1996 την **κοινή δράση** 96/443/ΔΕΥ. Τα κράτη μέλη δεσμεύονται σύμφωνα με την κοινή δράση:

- να εξασφαλίσουν ενεργό δικαστική συνεργασία όσον αφορά αδικήματα που βασίζονται σε μορφές ρατσιστικής συμπεριφοράς και να τις καταστήσει ποινικώς κολάσιμες. Ως μορφές ρατσιστικής συμπεριφοράς ορίζονται:
  - η δημόσια υποκίνηση διακρίσεων, βίας ή φυλετικού μίσους έναντι ατόμων ή μέλους ομάδας προσδιοριζόμενης με βάση το χρώμα, τη φυλή, τη θρησκεία ή την εθνική ή εθνοτική καταγωγή
  - η δημόσια υπεράσπιση, που αποσκοπεί στην καλλιέργεια του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, των εγκλημάτων κατά της ανθρωπότητας και της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
  - η δημόσια άρνηση των εγκλημάτων που ορίζονται στο άρθρο 6 του οργανισμού του διεθνούς στρατοδικείου που προσαρτήθηκε στη συμφωνία του Λονδίνου της 8^{ης} Απριλίου 1945, στο βαθμό που η άρνηση αυτή συνιστά περιφρονητική ή μειωτική συμπεριφορά έναντι ομάδας ατόμων προσδιοριζόμενης με βάση το χρώμα, τη φυλή, τη θρησκεία ή την εθνική ή εθνοτική καταγωγή
  - η δημόσια διάδοση και διανομή γραπτού υλικού εικόνων και άλλων μέσων που εκφράζουν ρατσισμό ή ξενοφοβία
  - η συμμετοχή σε δραστηριότητες ομάδων, οργανώσεων ή ενώσεων, που προωθούν διακρίσεις, βία και φυλετικό, εθνοτικό ή θρησκευτικό μίσος.
- να παρέχουν πληροφορίες σε άλλο κράτος μέλος, ώστε αυτό να κινησει την κατά νόμον ποινική δίωξη ή κατάσχεση γραπτού υλικού, εικόνων ή άλλων μέσων που εκφράζουν ρατσισμό ή ξενοφοβία και προορίζονται για δημοσίευση, μόλις κυκλοφορήσουν σε κράτος μέλος
- να δημιουργήσουν σημεία επαφής στα κράτη μέλη, για τη συλλογή και ανταλλαγή πληροφοριών που ενδέχεται να αποβούν χρήσιμες για τις έρευνες και διώξεις των αδικημάτων που βασίζονται σε μορφές συμπεριφοράς ρατσισμού και ξενοφοβίας.

Για την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών που ζουν σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το Συμβούλιο έχει ψηφίσει δύο οδηγίες που αποσκοπούν στην καταπολέμηση των άμεσων και έμμεσων διακρίσεων τόσο στο δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα:

- την **οδηγία 2000/43/ΕΚ** της 29^{ης} Ιουνίου 2000 που αφορά στην ίση μεταχείριση των ατόμων ανεξάρτητα από τη φυλετική ή εθνική τους καταγωγή
- την **οδηγία 2000/78/ΕΚ** που θέτει το γενικό πλαίσιο για ίση μεταχείριση στον τομέα της απασχόλησης ανεξάρτητα από τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την ηλικία, τις ειδικές ανάγκες ή το γενετήσιο προσανατολισμό των ατόμων.

Οι δύο οδηγίες αναφέρονται στην καταπολέμηση των διακρίσεων στους ακόλουθους τομείς:

- τους όρους πρόσβασης στην απασχόληση και αυτοαπασχόληση, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής σε όλους τους τομείς δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας, καθώς επίσης των όρων πρόσληψης και προαγωγής
- την πρόσβαση σε όλους τους τύπους και επίπεδα του επαγγελματικού προσανατολισμού, της επαγγελματικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης
- τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της απόλυσης και της αμοιβής

τη συμμετοχή σε οργανώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιαδήποτε οργάνωση τα μέλη της οποίας ασκούν ένα συγκεκριμένο επάγγελμα.

Η οδηγία 2000/43/ΕΚ συμπεριλαμβάνει επίσης:

- την κοινωνική προστασία, την κοινωνική ασφάλιση και περίθαλψη
- την εκπαίδευση
- την πρόσβαση σε υπηρεσίες και αγαθά που διατίθενται στο κοινό, όπως αυτό της στέγασης

Τα κράτη μέλη οφείλουν σύμφωνα με τις οδηγίες να λάβουν τα ανάλογα μέτρα, προκειμένου να εξασφαλίσουν τη νομική προστασία των ατόμων που υπήρξαν θύματα διακρίσεων καθώς επίσης και την προστασία τους από αντίποινα ή δυσμενή μεταχείριση ως απόρροια των παραπόνων ή της μήνυσής τους.

Επίσης τα κράτη μέλη υποχρεούνται να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα ενίσχυσης του κοινωνικού διαλόγου και του διαλόγου με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, καθώς επίσης μέτρα ενθάρρυνσης των κοινωνικών εταιριών, ώστε αυτοί να συνάπτουν συμφωνίες για τη θέσπιση κανόνων σύμφωνα με τις οδηγίες.

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να καθορίσουν κανόνες επιβολής αποτελεσματικών, αναλόγων με τις παραβάσεις και αποτρεπτικών κυρώσεων σε περίπτωση παράβασης της εθνικής νομοθεσίας, που θέτει σε εφαρμογή τις οδηγίες.

Τέλος, τα κράτη μέλη οφείλουν να ανακοινώσουν στην Επιτροπή μέχρι το 2005¹ όλες τις πληροφορίες που είναι απαραίτητες, προκειμένου η Επιτροπή να συντάξει εκθέσεις προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για την εφαρμογή των δύο οδηγιών.

Ως τελική ημερομηνία εφαρμογής της οδηγίας 2000/43/ΕΚ σε εθνικό επίπεδο ορίστηκε η 19^η Ιουλίου 2003, ενώ για την οδηγία 2000/78/ΕΚ η διορία θέσπισης εθνικού δικαίου ορίστηκε για την 2^η Δεκεμβρίου 2003.

Στις 27 Νοεμβρίου 2000 το Συμβούλιο αποφάσισε τη θέσπιση **κοινοτικού προγράμματος δράσης** (2001-2006), το οποίο στηρίζει και συμπληρώνει τις προσπάθειες της Κοινότητας και των κρατών μελών για την καταπολέμηση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων με βάση τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή το γενετήσιο προσανατολισμό. Το πρόγραμμα επιδιώκει:

- τη βελτίωση της κατανόησης των θεμάτων που έχουν σχέση με τις διακρίσεις
- την ανάπτυξη της αποτελεσματικής πρόληψης και αντιμετώπισης των διακρίσεων, ιδίως μέσω της ενίσχυσης των μέσων δράσης των οργανώσεων, μέσω της προώθησης της ανταλλαγής πληροφοριών και παραδειγμάτων ορθής πρακτικής καθώς και μέσω της δικτύωσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο
- την προώθηση και διάδοση των αξιών και πρακτικών που αποτελούν το υπόβαθρο της καταπολέμησης των διακρίσεων, μεταξύ των άλλων με δράσεις ευαισθητοποίησης.

Το πρόγραμμα μπορεί να καλύπτει τους ακόλουθους τομείς, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που αναθέτει στην Κοινότητα η συνθήκη:

- μεταχείριση άνευ διακρίσεων στις και από τις δημόσιες υπηρεσίες
- μεταχείριση άνευ διακρίσεων στα και από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης
- ίση συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων στον πολιτικό, τον οικονομικό και τον κοινωνικό τομέα

¹ Για την οδηγία 2000/43/ΕΚ ως διορία ανακοίνωσης των πληροφοριών έχει οριστεί η 19^η Ιουλίου του 2005, ενώ για την οδηγία 2000/78/ΕΚ η 2^η Δεκεμβρίου του 2005.

- ισότητα πρόσβασης σε αγαθά και υπηρεσίες και στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών που διατίθενται στο κοινό ιδίως στους τομείς στέγασης, συγκοινωνιών, πολιτισμού, αναψυχής και αθλητισμού
- αποτελεσματικός έλεγχος των διακρίσεων
- αποτελεσματική διάδοση των πληροφοριών σχετικά με το δικαίωμα ίσης και άνευ διακρίσεων μεταχείρισης
- ενσωμάτωση στους άλλους τομείς των πολιτικών και πρακτικών καταπολέμησης των διακρίσεων.

Πολιτικά μέσα ουσιώδους σημασίας για την ένταξη των μεταναστών είναι το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών μακράς διαρκείας, η οικογενειακή επανένωση, καθώς επίσης η πρόσβαση και ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας.

ΥΠΗΚΟΟΙ ΤΡΙΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΕΠΙ ΜΑΚΡΟΝ ΔΙΑΜΕΝΟΝΤΕΣ

Επ' ευκαιρία του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Τάμπερε (15-16 Οκτωβρίου) τα κράτη μέλη υπογράμμισαν την ανάγκη να εξασφαλιστεί ίση μεταχείριση για τους υπηκόους των χωρών μελών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ.

Αναλυτικά βάσει της **οδηγίας 2002/109/ΕΚ** του Συμβουλίου (Κεφ.2, Άρθρο 4) τα κράτη μέλη θα πρέπει αναγνωρίζουν το καθεστώς του κατοίκου μακράς διαρκείας μετά από πέντε έτη νόμιμης και αδιάλειπτης διαμονής. Οι απουσίες μικρότερες των έξι μηνών ή για συγκεκριμένους λόγους (στρατιωτικές υποχρεώσεις, απόσπαση λόγω εργασίας, βαριά ασθένεια, μητρότητα, διεξαγωγή έρευνας και σπουδών) δεν θα λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της διάρκειας διαμονής.

Προϋποθέσεις

Για να αποκτήσει το καθεστώς μακράς διαρκείας θα πρέπει ο υπήκοος τρίτης χώρας να αποδείξει, ότι διαθέτει γι' αυτόν και την οικογένειά του:

- Σταθερό Εισόδημα
- Ασφάλιση ασθενείας²

Σε όλες τις περιπτώσεις η άδεια παραμονής χορηγείται με την επιφύλαξη της ενδεχόμενης ύπαρξης λόγων δημοσίας τάξης ή εθνικής ασφάλειας που αντιτίθενται στην χορήγηση της. Σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούν να δικαιολογήσουν τέτοια απόφαση οικονομικοί λόγοι.³ Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να λάβουν υπόψη τους, πριν λάβουν την απόφαση απομάκρυνσης ενός κατοίκου μακράς διαρκείας, την ηλικία του ατόμου, τη διάρκεια διαμονής του, τις επιπτώσεις για τον ενδιαφερόμενο και την οικογένειά του καθώς και τους δεσμούς με τη χώρα διαμονής του ή την απουσία δεσμών με τη χώρα καταγωγής του.

Απόκτηση του καθεστώτος

Η αρμόδια αρχή θα πρέπει να αποφασίσει εντός 6 μηνών από την ημερομηνία κατάθεσης. Κάθε απόρριψη της αίτησης θα πρέπει να είναι δικαιολογημένη, να αναφέρει τους τρόπους προσφυγής καθώς και την προθεσμία εντός της οποίας θα πρέπει να αντιδράσει ο ενδιαφερόμενος. Ο κάτοικος μακράς διαρκείας θα λαμβάνει

² 25/11/2003 Οδηγία 2003/109/ΕΚ (εξαιρούνται τα προαναφερθέντα στοιχεία για τους πρόσφυγες και υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν γεννηθεί στην επικράτεια ενός κράτους μέλους)

³ 25/11/2003 Οδηγία 2003/109 ΕΚ Άρθρο 5

άδεια παραμονής, τυποποιημένα για όλα τα κράτη μέλη, διάρκειας τουλάχιστον πέντε ετών και αυτόματα ανανεώσιμη κατόπιν αιτήσεως.⁴

Ο ενδιαφερόμενος και τα μέλη της οικογένειάς του που διαμένουν μαζί του νομίμως έχουν το δικαίωμα **ίσης μεταχείρισης** με αυτή που ισχύει για τους υπηκόους του σχετικού κράτους μέλους.⁵ Πιο συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά:

- Συνθήκες εργασίας
- Προσχώρηση σε συνδικαλιστικές οργανώσεις
- Κοινωνική ασφάλιση, έκτακτη ιατρική βοήθεια
- Υποχρεωτική εκπαίδευση
- Κοινωνικά και φορολογικά πλεονεκτήματα. Πρόσβαση και παροχή σε όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες
- Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την αναγνώριση διπλωμάτων
- Πρόσβαση και παροχή σε όλα τα αγαθά και τις υπηρεσίες
- Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι και ελευθερία εκπροσώπησης οργάνωσης εργαζομένων και εργοδοτών

Διαμονή στα υπόλοιπα κράτη μέλη

Ο κάτοικος μακράς διάρκειας θα αποκτά το δικαίωμα διαμονής σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό που του χορήγησε το καθεστώς διαμονής, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Πιο συγκεκριμένα, όταν ασκεί οικονομική δραστηριότητα ως μισθωτός ή ελεύθερος επαγγελματίας εάν παρακολουθεί σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση και αν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους. Οι όροι αυτοί δεν αφορούν τους αποσπασμένους εργαζόμενους στο πλαίσιο διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών καθώς επίσης και τους παρέχοντες διασυνοριακών υπηρεσιών, των οποίων η νομική αντιμετώπιση καθορίζεται με ειδικές διατάξεις του εθνικού δικαίου του εν λόγω κράτους μέλους.⁶

Η υποβολή της αίτησης διαμονής σε δεύτερο κράτος μέλος πρέπει να γίνεται μέσα σε διάστημα τριών μηνών από την είσοδό του (ακόμα και αν εξακολουθεί να διαμένει στο πρώτο κράτος μέλος). Για την κατάθεση της αίτησής του απαιτούνται κυρίως ορισμένα δικαιολογητικά όπως άδεια διαμονής κατοίκου μακράς διάρκειας και όποια άλλα έγγραφα απαιτούνται από το εθνικό δίκαιο του δεύτερου κράτους μέλους.

Τα μέλη της οικογένειας του κατοίκου μακράς διάρκειας επιτρέπεται να συνοδεύσουν ή να συνενωθούν υπό την προϋπόθεση, ότι έχει αποκτήσει οικογένεια στο πρώτο κράτος μέλος.

Με την απόκτηση της άδειας ο ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα ίσης μεταχείρισης σε παροχές όπως και στο πρώτο κράτος μέλος καθώς και πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Παρ' όλα αυτά μέχρι να αποκτήσει το δικαίωμα μακράς διάρκειας το δεύτερο κράτος μέλος έχει δικαίωμα να αρνηθεί την άδεια παραμονής στο έδαφος του. Σε οποιαδήποτε άλλη περίπτωση ο υπήκοος τρίτης χώρας θα διατηρήσει το καθεστώς μακράς διάρκειας ως προς το πρώτο κράτος μέλος, μέχρις ότου αποκτήσει το ίδιο καθεστώς στο δεύτερο κράτος μέλος.

Εξαιρέση στα παραπάνω αποτελούν οι θέσεις του Ηνωμένου Βασιλείου της Ιρλανδίας και της Δανίας (οι οποίες σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής

⁴ CM (2001)127, C 240 E, 28.08.2001

⁵ C 80, 18.03.1996 και Οδηγία 2003/109/ΕΚ

⁶ COM (2001)127, CD 2003/109/EC, 25/11/2003

Κοινότητας) *δεν συμμετέχουν, δεν δεσμεύονται και δεν υπόκεινται* στην εφαρμογή της οδηγίας.

Το νομικό πλαίσιο πάνω στο οποίο βασίζεται η ΕΕ είναι ο καθορισμός των βασικών προϋποθέσεων και διαδικασιών που θα εφαρμόζονται, ενώ κάθε κράτος μέλος θα εγκρίνει μόνο του τα εθνικά μέτρα για την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών που ορίζονται στις οδηγίες.

Ο στόχος έγκειται στην χορήγηση ασφαλούς νομικού καθεστώτος στους προσωρινούς εργαζομένους, ενώ παρέχεται δίοδος ενδεχομένως για την απόκτηση νομίμου καθεστώτος σε εκείνους που επιθυμούν να παραμείνουν και πληρούν τα κριτήρια.⁷

Στην **ανακοίνωση COM(2000)757** που εξέδωσε το Νοέμβριο 2000, η Επιτροπή εισήγαγε επιπλέον την έννοια της "**αστικής ιθαγένειας**", η οποία εξασφαλίζει ορισμένα βασικά δικαιώματα και υποχρεώσεις των μεταναστών, τα οποία θα αποκτώνται σταδιακά με το πέρασμα του χρόνου, ούτως ώστε οι μετανάστες να τυγχάνουν της ίδιας μεταχείρισης με τους υπηκόους της χώρας υποδοχής, ακόμα και αν δεν πολιτογραφηθούν. Ο **Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων** θεσπίζει ένα βασικό πλαίσιο για την "αστική ιθαγένεια" με δικαιώματα, ορισμένα από τα οποία εφαρμόζονται λόγω του οικουμενικού χαρακτήρα τους, ενώ άλλα προέρχονται από τα δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης. Στην πραγματικότητα, το κοινοτικό δίκαιο ήδη θέσπισε⁸ πολλά από αυτά τα δικαιώματα για όλους όσους διαμένουν νόμιμα στην Ένωση. Το να επιτραπεί στους μετανάστες να αποκτήσουν "αστική ιθαγένεια" μετά από κάποια χρονική περίοδο, θα συμβάλει σύμφωνα με την Επιτροπή στην επιτυχή εγκατάσταση πολλών μεταναστών στην κοινωνία, ενώ θα αποτελέσει και το πρώτο βήμα για τη διαδικασία απόκτησης της εθνικότητας του οικείου κράτους μέλους.

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο της έννοιας αυτής είναι ότι επιτρέπει την πολιτική συμμετοχή.

Πολλά κράτη μέλη⁹ χορηγούν ήδη πολιτικά δικαιώματα σε τοπικό επίπεδο σε όλους τους αλλοδαπούς κατοίκους υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Από την άποψη της ένταξης, είναι προφανές, ότι αυτά τα τοπικής ισχύος πολιτικά δικαιώματα πρέπει να απορρέουν μάλλον από τη μόνιμη διαμονή, παρά από την εθνικότητα. Η Επιτροπή πιστεύει, ότι η χορήγηση πολιτικών δικαιωμάτων στους μετανάστες κατοίκους μακράς διάρκειας έχει μεγάλη σημασία για τη διαδικασία ένταξης και ότι, για να γίνει αυτό, η συνθήκη θα πρέπει να παράσχει την απαιτούμενη νομική βάση.

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΓΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΕΠΑΝΕΝΩΣΗ

Η εισόδος και η διαμονή για λόγους οικογενειακής επανένωσης αποτελούν το κύριο κανάλι νόμιμης μετανάστευσης υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και μέσο για την επίτευξη της ένταξής τους. Η επιτυχής ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών -ώστε να διατηρείται η οικονομική και κοινωνική συνοχή- αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά την πολιτική της

⁷ COM (2000) 757 final

⁸ Τα άρθρα 194 και 195 της Συνθήκης ΕΚ που αφορούν το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή, καθώς και το άρθρο 255 για την πρόσβαση σε έγγραφα. Επίσης το άρθρο 11 της πρότασης οδηγίας για το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών κατοίκων μακράς διάρκειας, το οποίο περιλαμβάνει την ελεύθερη κυκλοφορία και το δικαίωμα κατοικίας στην Ένωση, καθώς και το δικαίωμα εργασίας, εγκατάστασης και παροχής υπηρεσιών.

⁹ Δανία, Ιρλανδία, Κάτω Χώρες, Σουηδία και Φινλανδία

μετανάστευση. Η εγκατάσταση σταθερών οικογενειακών κοινοτήτων διασφαλίζει, ότι οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν πλήρως στις νέες κοινωνίες τους.¹⁰

A. Το Διεθνές Νομικό Πλαίσιο¹¹

- Η *Διεθνής Διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου* και τα *Διεθνή Σύμφωνα του 1966*, για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα και για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, αναγνωρίζουν, ότι η οικογένεια αποτελεί το φυσικό και θεμελιώδες στοιχείο της κοινωνίας και συνεπώς δικαιούται προστασίας και βοήθειας εκ μέρους της κοινωνίας των κρατών.
- Η *Διεθνής Σύμβαση για την προστασία των δικαιωμάτων όλων των διακινούμενων εργαζομένων και των μελών της οικογένειάς τους*, που θεσπίστηκε από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το Δεκέμβριο του 1990.
- Η Σύμβαση σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων του 1951 δεν προβλέπει το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης. Η αρχή της οικογενειακής επανένωσης των προσφύγων αναγνωριζόταν εντούτοις στην *Τελική Πράξη της συνδιάσκεψης* που θέσπισε τη *Σύμβαση του 1951*.
- Η *Σύμβαση που αφορά τα δικαιώματα των παιδιών* της 20^{ης} Νοεμβρίου 1989 ορίζει ότι τα κράτη επαγρυπνούν, ώστε τα παιδιά να μην χωρίζουν από τους γονείς τους.
- Η *Ευρωπαϊκή Σύμβαση Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών του 1950*, αναφέρει στο *άρθρο 8* το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και στο *άρθρο 12* το δικαίωμα γάμου και θεμελίωσης οικογένειας.
- Ο *Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης* και η *Ευρωπαϊκή Σύμβαση του 1977* σχετικά με το καθεστώς των διακινούμενων εργαζομένων αφορούν ειδικότερα την οικογενειακή επανένωση.¹²
- Ο *Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, (Δεκέμβριος 2000) αναφέρει στο *άρθρο 7* το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και στο *άρθρο 9* το δικαίωμα γάμου και ίδρυσης οικογένειας.

B. Η Κοινοτική Νομοθεσία

Οδηγία 2003/86/ΕΚ του ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 22 Σεπτεμβρίου 2003 σχετικά με το δικαίωμα της οικογενειακής επανένωσης

Ιστορικό Οδηγίας 2003/86/ΕΚ Συμβουλίου

Με την έναρξη ισχύος της Συνθήκης του Άμστερνταμ η Επιτροπή υπέβαλε μια **πρόταση Οδηγίας** για το δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση (**1^η Δεκεμβρίου 1999**).¹³ Η πρόταση καθιερώνει υπό όρους δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Συγκεκριμένα, θα επιτρέψει σε υπηκόους τρίτων χωρών που πληρούν ορισμένα κριτήρια να επανενωθούν με τα μέλη της στενής τους οικογένειας ή σε αυστηρά καθορισμένες περιπτώσεις να επανενωθούν με άλλα μέλη της ευρύτερης τους οικογένειας. Επίσης, η πρόταση καθορίζει ορισμένα δικαιώματα που θα χορηγηθούν στα μέλη της οικογένειας.

¹⁰ COM (2000) 757 τελικό, σελ.11

¹¹ COM (1999) 638 τελικό, σελ. 3-6

¹² Η Σύμβαση αφορά μόνο τους μισθωτούς εργαζομένους και εφαρμόζεται μόνο σε αυτούς οι οποίοι είναι υπήκοοι των κρατών που έχουν συμβληθεί στη Σύμβαση. Αυτή η Σύμβαση δεν έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη.

¹³ COM (1999) 638 τελικό

Στις **6 Σεπτεμβρίου 2000**, το Κοινοβούλιο ενέκρινε την πρόταση της Επιτροπής με 17 τροπολογίες,

Στις **10 Οκτωβρίου 2000**, η Επιτροπή ενέκρινε τροποποιημένη πρόταση, αποδεχόμενη τις περισσότερες από τις τροπολογίες που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στις **2 Μαΐου 2002**, η Επιτροπή θέσπισε **νέα τροποποιημένη πρόταση** σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.¹⁴ Η νέα μέθοδος αναγνωρίζει ότι είναι αναγκαίο να υπάρξουν πολλά στάδια για να επιτευχθεί η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την οικογενειακή επανένωση. Για το σκοπό αυτό υιοθετεί μια σχετικά ευέλικτη στάση¹⁵, η οποία προσδιορίζεται με δύο τρόπους: κατ'αρχάς ως προς την ουσία, με τη χρήση μιας ρήτρας "stand still"¹⁶, αλλά και χρονικά, εισάγοντας μια ρήτρα επανεξέτασης (rendez-vous)¹⁷.

• **Οδηγία 2003/86/ΕΚ Συμβουλίου**

Στις **22 Σεπτεμβρίου 2003** το Συμβούλιο ενέκρινε την Οδηγία σχετικά με το δικαίωμα για οικογενειακή επανένωση των υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι διαμένουν νόμιμα στην επικράτεια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της Οδηγίας είναι να καθορίσει τους όρους υπό τους οποίους μπορεί να ασκείται το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης. Ειδικά κριτήρια θα ισχύουν για την περίπτωση των προσφύγων.

Τα κράτη μέλη επιτρέπουν την είσοδο και τη διαμονή, δυνάμει της Οδηγίας στα ακόλουθα μέλη της οικογένειας:

- του /της συζύγου
- των ανήλικων τέκνων συμπεριλαμβανομένων των υιοθετημένων
- των ανήλικων τέκνων συμπεριλαμβανομένων των θετών
- των εξ αίματος και πρώτου βαθμού ανιόντων συγγενών του συντηρούντος ή του /της συζύγου του
- των ενηλικών άγαμων τέκνων του συντηρούντος ή του /της συζύγου του, εφόσον αυτά δεν μπορούν να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους
- του εκτός γάμου συντρόφου, υπηκόου τρίτης χώρας, ο οποίος διατηρεί με τον συντηρούντα σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένης.

Τα μέλη της οικογένειας του συντηρούντος έχουν, εξίσου με αυτόν, δικαίωμα στην εκπαίδευση, τη μισθωτή εργασία, την ανεξάρτητη επαγγελματική δραστηριότητα καθώς και δικαίωμα πρόσβασης σε επαγγελματικό προσανατολισμό.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η δημόσια ασφάλεια, κατά την υποβολή της αίτησης οικογενειακής επανένωσης, τα κράτη μέλη δύναται να απαιτήσουν από το πρόσωπο που υποβάλλει την αίτηση αποδεικτικά στοιχεία, ότι ο συντηρών διαθέτει κατάλυμα,

¹⁴ COM (2002) 225 τελικό

¹⁵ Η *ευελιξία* προσφέρει σε κάποιο βαθμό στις εθνικές νομοθεσίες τη δυνατότητα να διαθέτουν περιθώριο ελιγμών και προβλέπει σε πολύ περιορισμένες περιπτώσεις παρεκκλίσεις, για να προσαρμοστεί σε ορισμένες ιδιαιτερότητες των ισχυουσών εθνικών νομοθεσιών.

¹⁶ Η ρήτρα "stand still" αποτρέπει το ενδεχόμενο να υιοθετούν τα κράτη μέλη λιγότερο ευνοϊκά μέτρα από τα υφιστάμενα την ημερομηνία έγκρισης της οδηγίας.

¹⁷ Η ρήτρα επανεξέτασης (rendez-vous) επιτρέπει στο εξής να καθορισθεί η ημερομηνία κατά την οποία θα εξετασθεί το επόμενο στάδιο της προσέγγισης των νομοθεσιών που διέπουν την εισδοχή με σκοπό την οικογενειακή επανένωση.

ασφάλιση ασθένειας για τον ίδιο και τα μέλη της οικογένειάς του/ της, καθώς και σταθερούς τακτικούς πόρους.

Το αργότερο μετά από 5 έτη διαμονής και εφόσον στο μέλος της οικογένειας δεν έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής για άλλους λόγους πέρα της οικογενειακής επανένωσης, ο /η σύζυγος ή ο εκτός γάμου σύντροφος και το τέκνο που έχει ενηλικιωθεί έχουν δικαίωμα να απαιτούν αυτόνομη άδεια διαμονής, ανεξάρτητη από την άδεια του συντηρούντος.

Περιοδικά, και για πρώτη φορά όχι αργότερα από την 3^η Οκτωβρίου 2007, η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο για την εφαρμογή της Οδηγίας στα κράτη μέλη.

Μέχρι την 3^η Οκτωβρίου 2005, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θέσουν σε ισχύ τις απαραίτητες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την Οδηγία.

ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Νομικό και πολιτικό πλαίσιο

Στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν στο Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης την «Ελευθερία του επαγγέλματος και το δικαίωμα προς εργασία» (άρθρο 15):

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.
2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος(η) να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος – μέλος.
3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών – μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαμβάνουν οι πολίτες της Ένωσης.

Ψήφισμα του Συμβουλίου της 20^{ης} Ιουνίου 1994

A. Γενικές σκέψεις για την ενδεικνυόμενη πολιτική

Το Συμβούλιο υπενθυμίζει ότι στην έκθεση, την οποία ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μάαστριχτ το 1991, είχε δοθεί προτεραιότητα στην εναρμόνιση των πολιτικών εισδοχής προς ανάληψη εξηρητημένης ή ανεξάρτητης εργασίας, αλλά και ότι είχε τονιστεί, ότι οι πολιτικές αυτές θα πρέπει αναγκαστικά να είναι περιοριστικές.

Το Συμβούλιο αναγνωρίζει, ότι τα υψηλά επίπεδα ανεργίας που σημειώνονται σήμερα στα κράτη μέλη επιτείνουν την ανάγκη αποτελεσματικής εφαρμογής της κοινοτικής προτίμησης στην απασχόληση, με την πλήρη χρησιμοποίηση του συστήματος EURES¹⁸, για τη βελτίωση της διαφάνειας των αγορών εργασίας και τη διευκόλυνση της εξεύρεσης εργασίας μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

¹⁸ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει δημιουργήσει το δίκτυο EURES, το οποίο αποτελεί σημαντικότερο μέσο δημοσιοποίησης των κενών θέσεων εργασίας σε ολόκληρη την Ε.Ε.

Το Συμβούλιο αναγνώρισε επίσης ότι οι διατάξεις της συνθήκης ΕΚ και της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) παρέχουν πλήρως, στο μέτρο του δυνατού, τη δυνατότητα κάλυψης κενών θέσεων εργασίας από υπηκόους άλλων κρατών μελών ή των κρατών τα οποία μετέχουν στη συμφωνία για τον ΕΟΧ.

Τα κράτη μέλη διατηρούν το δικαίωμα να επιτρέπουν, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο, στο/ στη σύζυγο και τα εξαρτώμενα τέκνα να συνοδεύουν πρόσωπα που γίνονται δεκτά σύμφωνα με το παρόν ψήφισμα.

Με βάση τις σκέψεις αυτές, το Συμβούλιο αποφασίζει ότι τα σημερινά περιοριστικά μέτρα για την εισδοχή υπηκόων τρίτων χωρών προς ανάληψη εργασίας θα πρέπει να εξακολουθήσουν να εφαρμόζονται και μάλιστα να ενισχυθούν όπου χρειάζεται. Προς το σκοπό αυτό, το Συμβούλιο αναγνωρίζει ότι οι εθνικές πολιτικές των κρατών μελών έναντι των υπηκόων τρίτων χωρών που ζητούν να γίνουν δεκτοί ή να παραμείνουν στο έδαφός τους, για να εργαστούν, θα πρέπει να διέπονται από τις αρχές που παρατίθενται παρακάτω, οι οποίες δεν θα μπορούν να καταστούν χαλαρότερες από τα κράτη μέλη δια του εσωτερικού τους δικαίου. Συμφωνεί, ότι οι αρχές αυτές θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη σε κάθε πρόταση αναθεώρησης της εθνικής νομοθεσίας. Τα κράτη μέλη προσπαθούν, εξάλλου, να εξασφαλίσουν τη συμμόρφωση της εθνικής τους νομοθεσίας με τις αρχές αυτές μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1996. Οι αρχές αυτές δεν είναι νομικά δεσμευτικές για τα κράτη μέλη, ούτε παρέχουν νομικό έρεισμα για διεκδικήσεις από μεμονωμένους εργαζόμενους ή εργοδότες.

B. Αρχές που διέπουν τις πολιτικές των κρατών μελών

1. Γενικά κριτήρια

- Τα κράτη μέλη θα αρνούνται την είσοδο υπηκόων τρίτων χωρών προς ανάληψη εργασίας.
- Τα κράτη μέλη θα λαμβάνουν υπόψη τις αιτήσεις εισόδου στο έδαφός τους προς ανάληψη εργασίας, μόνον όταν η προσφορά εργασίας σε ένα κράτος μέλος δεν μπορεί να καλυφθεί από το εθνικό ή κοινοτικό εργατικό δυναμικό ή από το μη κοινοτικό εργατικό δυναμικό που διαμένει μόνιμως και νομίμως σε αυτό το κράτος μέλος και που ανήκει ήδη στην κανονική αγορά εργασίας του εν λόγω κράτους μέλους. Στο θέμα αυτό, εφαρμόζουν τη διαδικασία που προβλέπεται στο δεύτερο μέρος του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 του Συμβουλίου, της 15ης Οκτωβρίου 1968, περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων στο εσωτερικό της Κοινότητας (1), και λαμβάνουν υπόψη την απόφαση 93/569/ΕΟΚ της Επιτροπής (2) περί εφαρμογής του κανονισμού ιδίως όσον αφορά το άρθρο 15 παράγραφος 16.
- Με την επιφύλαξη των δύο προαναφερθέντων κριτηρίων, οι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν, εφόσον είναι αναγκαίο, να γίνουν δεκτοί σε προσωρινή βάση και για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα στο έδαφος κρατών μελών προς εργασία, όταν:
  - η προσφορά αφορά συγκεκριμένο εργαζόμενο ή μισθωτό εργαζόμενο σε άτομο που παρέχει υπηρεσίες και είναι ειδικής φύσης λόγω των ειδικών προσόντων (επαγγελματικά προσόντα, πείρα κ.λπ.) που απαιτεί η θέση, - ο εργοδότης προσφέρει ονομαστικώς κενές θέσεις σε εργαζόμενους, μόνον όταν οι αρμόδιες αρχές θεωρούν ότι οι λόγοι που επικαλείται ο εργοδότης, συμπεριλαμβανομένων των απαιτούμενων προσόντων, είναι δικαιολογημένοι, λόγω του ότι δεν υπάρχει βραχυπρόθεσμη προσφορά στην εθνική ή κοινοτική αγορά εργασίας και ότι αυτό έχει σοβαρές

αρνητικές επιπτώσεις στη λειτουργία της επιχείρησης ή στον ίδιο τον εργοδότη,

- ο οι κενές θέσεις προσφέρονται:
  - σε εποχικούς εργαζόμενους, ο αριθμός των οποίων ελέγχεται αυστηρά κατά την εισδοχή στο έδαφος των κρατών μελών και οι οποίοι αναλαμβάνουν σαφώς καθορισμένες εργασίες, οι οποίες κανονικά ικανοποιούν παραδοσιακή ανάγκη στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος. Τα κράτη μέλη περιορίζουν την εισδοχή μόνο στους εργαζόμενους εκείνους που δεν υπάρχει κανένας λόγος να θεωρηθεί, ότι θα επιδιώξουν να παραμείνουν στο έδαφος των κρατών μελών μόνιμα,
  - σε ασκούμενους,
  - σε μεθοριακούς εργαζόμενους,
  - πρόσωπα που μετατίθενται προσωρινά από την εταιρεία τους σε κάποια νευραλγική θέση.

2. Διαδικασίες εισδοχής προς ανάληψη εργασίας

Ο υπήκοος τρίτης χώρας γίνεται δεκτός προς εργασία, μόνον εάν του έχει προηγουμένως δοθεί άδεια, για να εργασθεί στο έδαφος του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Η προηγούμενη αυτή έγκριση μπορεί να έχει τη μορφή άδειας εργασίας που εκδίδεται στο όνομα είτε του εργοδότη είτε του εργαζόμενου.

Επιπλέον, ο υπήκοος της τρίτης χώρας πρέπει να διαθέτει και την τυχόν απαιτούμενη θεώρηση ή, εάν το απαιτεί το εν λόγω κράτος μέλος, άδεια διαμονής.

3. Περιορισμοί ως προς τον τύπο της απασχόλησης

Η αρχική άδεια εργασίας περιορίζεται κανονικά σε μία συγκεκριμένη εργασία με έναν συγκεκριμένο εργοδότη.

4. Περιορισμοί της διάρκειας εισδοχής προς ανάληψη εργασίας

Οι εποχικοί εργαζόμενοι γίνονται δεκτοί για έξι το πολύ μήνες ανά δωδεκάμηνο, και οφείλουν να παραμείνουν εκτός του εδάφους των κρατών μελών επί διάστημα τουλάχιστον έξι μηνών, προκειμένου να γίνουν εκ νέου δεκτοί προς ανάληψη εργασίας.

Οι ασκούμενοι γίνονται δεκτοί σε ένα πρώτο στάδιο για μια μέγιστη περίοδο ενός έτους. Η διάρκεια αυτή μπορεί να ορισθεί σε περισσότερο από ένα έτος και να παραταθεί αποκλειστικά κατά το χρόνο που απαιτείται για την απόκτηση των επαγγελματικών προσόντων που έχουν αναγνωρισθεί από το συγκεκριμένο κράτος μέλος στον τομέα της δραστηριότητάς τους.

Οι λοιποί υπήκοοι τρίτων χωρών γίνονται δεκτοί στο έδαφος των κρατών μελών προς ανάληψη εργασίας για μέγιστη περίοδο τεσσάρων ετών, σε ένα πρώτο στάδιο.

5. Αιτήσεις για παράταση της παραμονής προς ανάληψη εργασίας

Τα πρόσωπα που βρίσκονται ήδη στο έδαφος κράτους μέλους ως επισκέπτες ή σπουδαστές δεν δικαιούνται, καταρχήν, να παρατείνουν την παραμονή τους προς ανάληψη ή αναζήτηση εργασίας. Τα πρόσωπα αυτά πρέπει να επιστρέψουν στη χώρα τους, μόλις ολοκληρωθεί η επίσκεψη ή οι σπουδές τους.

Καταρχήν, τα πρόσωπα που έχουν γίνει δεκτά ως ασκούμενοι ή ως παρέχοντες υπηρεσίες ή ως μισθωτοί ενός παρέχοντος υπηρεσίες δεν μπορούν να παρατείνουν την παραμονή τους με σκοπό τη νόμιμη απασχόλησή τους, εκτός εάν πρόκειται να συμπληρώσουν την κατάρτιση ή την επί συμβάσει δραστηριότητα για την οποία τους είχε επιτραπεί η είσοδος.

Δεν μπορεί να επιτραπεί σε εποχικό εργαζόμενο να παρατείνει τη διαμονή του προς ανάληψη εργασίας άλλου τύπου. Η παράταση της διαμονής μπορεί να επιτραπεί, προκειμένου να μπορέσει να ολοκληρώσει την εργασία για την οποία δόθηκε η αρχική άδεια. Ωστόσο, η συνολική διαμονή δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες ανά δωδεκάμηνο.

Στους λοιπούς εργαζόμενους μπορεί να επιτραπεί η παράταση της διαμονής για την ανάληψη εργασίας για την οποία έχει δοθεί η απαιτούμενη άδεια, αλλά μόνον εφόσον τη στιγμή τουλάχιστον της χορήγησης της πρώτης παράτασης εξακολουθούν να πληρούν τα κριτήρια που είχαν χρησιμοποιηθεί, όταν ελήφθη η απόφαση εισδοχής τους προς ανάληψη συγκεκριμένης εργασίας.

Τα κράτη μέλη εξετάζουν τη σκοπιμότητα χορήγησης μόνιμης άδειας διαμονής στους υπηκόους τρίτων χωρών σε περίπτωση άρσης των περιορισμών που είχαν επιβληθεί στην απασχόλησή τους.

6. Επαγγελματικά ταξίδια

Οι αρχές αυτές ουδόλως απαγορεύουν σε ένα κράτος μέλος να δέχεται ως εργαζόμενους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών και οι οποίοι ζητούν να εισέλθουν προσωρινά, ιδίως:

- για να διαπραγματευθούν την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών
- για να παραδώσουν αγαθά ή να συναρμολογήσουν μηχανές που έχουν κατασκευασθεί σε τρίτη χώρα, στα πλαίσια σύμβασης προμηθείας, υπό την προϋπόθεση ότι τα πρόσωπα αυτά θα συναλλάσσονται μόνο με επιχειρήσεις που εδρεύουν στο έδαφος του κράτους μέλους και όχι με το κοινό, και ότι καμία επίσκεψη ή, ενδεχομένως, άδεια εργασίας δεν μπορεί να υπερβεί τους έξι μήνες.

7. Τρίτες χώρες που έχουν στενούς δεσμούς με κράτος μέλος

Οι αρχές αυτές ουδόλως εμποδίζουν ένα κράτος μέλος να εξακολουθεί να δέχεται στο έδαφός του υπηκόους τρίτης χώρας προς ανάληψη εργασίας, δυνάμει διακανονισμών που έχει ήδη συνάψει κατά την ημερομηνία έγκρισης του παρόντος ψηφίσματος, όταν πρόκειται για χώρα με την οποία διατηρεί ιδιαίτερα στενούς δεσμούς. Τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν να επαναδιαπραγματευθούν τις συμφωνίες αυτές το συντομότερο δυνατόν, κατά την έννοια του παρόντος ψηφίσματος. Όταν οι διακανονισμοί αυτοί αφορούν τους υπαλλήλους ενός παρέχοντος υπηρεσίες, τα κράτη μέλη αναλαμβάνουν να τους εξετάσουν κατά την έννοια του παρόντος ψηφίσματος εντός ευλόγου χρονικού διαστήματος, που δεν υπερβαίνει τα τρία έτη, και να προβούν σε σχετικό απολογισμό.

Κατά την εξέταση αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η οικονομική ανάπτυξη των κρατών με τα οποία τα κράτη μέλη έχουν συνάψει τις εν λόγω συμφωνίες.

Οι προαναφερόμενες διατάξεις δεν εφαρμόζονται στους διακανονισμούς που αφορούν την απασχόληση προσώπων για λόγους εκπαίδευσης και επαγγελματικής τελειοποίησης.

Απόφαση του Συμβουλίου της 16^{ης} Δεκεμβρίου του 1996

Το συμβούλιο αποφάσισε επιπλέον στις 16 Δεκεμβρίου του 1996 βάσει του άρθρου Κ.1 παράγραφος 3 στοιχείο γ της συνθήκης του Μάαστριχτ την προετοιμασία ερωτηματολογίου για την παρακολούθηση της παράνομης απασχόλησης υπηκόων τρίτων χωρών και τη συνεργασία στην εκτέλεση των αποφάσεων απομάκρυνσης. Το ερωτηματολόγιο θα διαβάζεται κάθε χρόνο στα κράτη – μέλη. Βάσει των απαντήσεων η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου θα καταρτίζει έκθεση την οποία θα υποβάλλει στο Συμβούλιο.

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου της 27^{ης} Νοεμβρίου 2001

Το Συμβούλιο υπέβαλε στις 27 Νοεμβρίου 2001 **πρόταση οδηγίας** σχετική με τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Σκοπός της οδηγίας, η οποία ακόμα δεν έχει ψηφιστεί, είναι:

- να καθορίσει τις προϋποθέσεις εισόδου και διαμονής των υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τη μισθωτή απασχόληση και την άσκηση ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων
- να καθορίσει προδιαγραφές για τις διαδικασίες, σύμφωνα με τις οποίες τα κράτη μέλη εκδίδουν σε υπηκόους τρίτων χωρών άδειες εισόδου και διαμονής στην επικράτειά τους και άσκησης μισθωτών και ανεξάρτητων οικονομικών δραστηριοτήτων.

Η οδηγία προβλέπει ότι τα κράτη μέλη επιτρέπουν στους υπηκόους τρίτων χωρών να εισέρχονται και να διαμένουν στο έδαφός τους με σκοπό την άσκηση μισθωτών δραστηριοτήτων, μόνο όταν έχει εκδοθεί «**άδεια διαμονής μισθωτού**» από τις αρμόδιες αρχές τους σύμφωνα με τους όρους της οδηγίας. Η «άδεια διαμονής μισθωτού» εκδίδεται για προκαθορισμένη περίοδο.

Κατά την υποβολή αίτησης πρέπει να αποδειχθεί ότι μια κενή θέση στο συγκεκριμένο κράτος μέλος δεν μπορεί βραχυπρόθεσμα να καλυφθεί από:

- υπηκόους της Ένωσης
- υπηκόους τρίτων χωρών που είναι μέλη της οικογένειας πολιτών της Ένωσης, οι οποίοι έχουν ήδη ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας στο εσωτερικό της Κοινότητας
- υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν ήδη πλήρη πρόσβαση στη σχετική εθνική αγορά εργασίας βάσει των συμφωνιών με τρίτες χώρες
- υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν ήδη πρόσβαση στην οικεία εθνική αγορά εργασίας δυνάμει της ισχύουσας εθνικής νομοθεσίας ή της κοινοτικής νομοθεσίας
- υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος και που ασκούν και εξακολουθούν να ασκούν εκεί νομίμως δραστηριότητες ως μισθωτοί για διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών
- υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως σ' αυτό και έχουν ασκήσει εκεί νομίμως δραστηριότητες ως μισθωτοί για διάστημα μεγαλύτερο των τριών ετών κατά τα προηγούμενα πέντε έτη.

Η αρχικά χορηγούμενη «άδεια διαμονής μισθωτού» ισχύει για ανώτατη περίοδο τριών ετών που καθορίζεται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Είναι ανανεώσιμη για περιόδους που δεν υπερβαίνουν τα τρία έτη, οι οποίες καθορίζονται σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Η «άδεια διαμονής μισθωτού» περιορίζεται αρχικά στην άσκηση καθορισμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων ή τομέων δραστηριοτήτων. Μπορεί επίσης να περιορίζεται στην άσκηση μισθωτών δραστηριοτήτων σε συγκεκριμένη περιοχή. Μετά από τρία έτη δεν υπόκειται σε αυτούς τους περιορισμούς.

Πηγή: http://europa.eu.int/comm/justice_home/index_en.htm